

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER
KOPER
KOPER

Datum: 29-01-2009

REF.	560/2009	2x	
------	----------	----	--

Diplomska naloga

RAČUNOVODSKO SPREMLJANJE IN
IZTERJAVA REGRESNIH TERJATEV

Vita Črepinšek

Koper, 2008

Mentor:izr. prof. dr. Franko Milost

POVZETEK

V diplomskem delu je na kratko predstavljena Zavarovalna družba Adriatic Slovenica d. d. (v nadaljevanju AS), pogled v njeno preteklost, organizacijska struktura in organi vodenja ter upravljanja. V glavnem delu diplomske naloge se opredeli, obrazloži in predstavi regresne terjatve, vrste teh terjatev, njihova problematika kot tudi njihovo izvajanje. Vse to je prikazano skozi računovodsko spremljanje regresnih terjatev, torej skozi opisno metodo izvršb, ter po navedenih podatkih in razčlenitvi vseh tem še podano mnenje in lasten pogled na samo zadevo ter predstavitev morebitnih izboljšav znotraj in zunaj samega sistema zavarovalnice. V zaključku je opisana problematika v postopku izterjave in sklep, v katerem so podana zadnja mnenja na temo.

Ključne besede: upnik, dolžnik, računovodsko spremljanje, regresna terjatev, izterjava

DIE ZUSAMMENFASSUNG

In meiner Diplomarbeit habe ich die Versicherungsgesellschaft Adriatic Slovenica d.d. (wie gefolgt AS) vorgestellt, ihre Vergangenheit, so wie Ihre Führungsstruktur. Im Hauptteil der Diplomarbeit, was auch das Hauptthema ist, wurde die Regreßforderung allein, so wie denen Bestimmungen, Begründungen und die Vorstellung der verschiedenen Formen, so wie denen Problemstellung und Ausführung vorgestellt. All dass wurde durch die Rechnungsführung den Regreßförderungen dargestellt, dass heißt die Darstellung der Methode der Vollstreckung den Regreßförderungen so wie meine eigene Meinung der gesamte Problematik und die Vorstellung meinen eigenen Ideen, wie die Problematik auch schneller lösen und mögliche Ausbesserungen des Führungssystem der Versicherungsgesellschaft. Am Ende habe ich noch die Problematik des Verfahrens der Einbringlichkeit den Regreßförderungen und die Schlussfolgerung wo erneut der ganze Übersicht, so wie meine eigene Meinung über die ganze Diplomarbeit bzw. die Thematik der Aufgabe.

Schlüsselwörter: der Gläubiger, der Schuldner, die Rechnungsführung, die Regreßforderung, die Eintreibung

UDK: 364-64(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
2	Predstavitve zavarovalne družbe Adriatic Slovenica	3
2.1	Pogled v preteklost.....	3
2.2	Splošni podatki.....	3
2.2.1	Organi vodenja in upravljanja	4
2.2.2	Lastniška struktura.....	5
2.2.3	Organiziranost.....	5
3	Regresne terjatve	7
3.1	Regresne terjatve in nastanek le teh.....	7
3.2	Vrste regresnih terjatev	7
3.2.1	Regresne terjatve iz naslova avtomobilskega zavarovanja.....	8
3.2.2	Regresne terjatve iz naslova zavarovanja kredita.....	9
3.3	Regresnih terjatve in njihovo izvajanje.....	11
3.3.1	Vzpostavitev in izterjava regresnih terjatev	11
3.3.2	Izterjava	11
3.3.3	Predaja spisa v sodni postopek	14
3.3.4	Opravljanje poizvedb.....	14
3.3.5	Postopek izterjave regresnih terjatev	14
3.4	Vrste in načini prisilne izterjave.....	15
4	Računovodsko spremljanje regresnih terjatev	17
5	Problematika v postopku izterjave REGRESNIH TERJATEV	23
6	Sklep	27
	Literatura	29
	Viri	29

KRAJŠAVE

Ur. l. RS	Uradni list Republike Slovenije
d. d.	delniška družba
ZIZ	Zakon o izvršbi in zavarovanju
ZOZP	Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu
AS	Zavarovalna družba Adriatic Slovenica d. d.

SLIKE

Slika 2.1 Organizacijska struktura podjetja.....6

1 UVOD

Sreča in nesreča sta dve nerazdružljivi sestri in sopotnici hkrati. Ravno ti sta eden od razlogov ali pa vsaj povod, ki je indirektna navezava na to diplomsko delo in se osredotoča na področje zavarovalništva, natančneje, regresno terjatev. Opis regresnih terjatev in problematika, ki se ob terjatvah pojavlja, kako do nje pride in kako sploh je povezana z vsakdanjikom in natančneje z zavarovalnico, ki je v tej nalogi izbrana in obravnavana natančneje, torej AS, pa so le nekatere izmed točk, ki se dotikajo problematike tega področja in ki jih obravnava diplomsko delo.

V drugem poglavju diplomskega dela je kratek vpogled v AS, navedeni so splošni podatki podjetja, pričetek, nastanek in razvoj podjetja ter preboj na trg slovenskega zavarovalništva in obstanek na tem. Zavedeni so organi vodenja in upravljanja, njeni člani ter lastniška struktura podjetja, organiziranost na ravni slovenskega ozemlja, urejenost in razporejenost njenih poslovalnic, kar je prvobitnega pomena, da podjetje lahko uspešno krmari med konkurenco, ki se iz leta v leto povečuje in podjetja sili v konkurenčnejšo držo na trgu.

Tretje poglavje se natančneje ukvarja z regresnimi terjatvami. Naštete so vrste regresnih terjatev, izmed katerih sta predstavljeni dve najbolj pogosti regresni terjatvi AS, in sicer regresna terjatev iz naslova avtomobilskih zavarovanj in regresna terjatev iz naslova zavarovanja kredita. Izvedba regresne terjatve je precejšen zalogaj za obe vpleteni strani in je povezana z marsikatero težavo, ki je del sicer širšega spektra problematike tega področja. Od predaje spisa v sodni postopek kot s poizvedovanjem, in končno, s postopkom vrste in načini prisilne izterjave. V samem procesu sodelujejo tako sodstvo kot finančni sektor in še mnogo drugih strani, ki vsaka zase lahko predstavlja oviro v postopku izvršbe. V diplomskem delu je področje regresnih terjatev proučeno s pomočjo deskriptivne oziroma opisne metode.

Naslednje poglavje vsebuje računovodsko spremljanje oziroma knjigovodsko evidentiranje regresnih terjatev, in sicer na primeru AS, in obrazložitev hipotetičnega primera regresne terjatve in možnosti, ki jih ta ponuja, vse do izvršbe.

V petem poglavju je obravnavana problematika v postopku izterjave, ki je poglobitni korak do realizacije same izvršbe. Opisane so težave ter kakšno breme predstavljajo te za vse vpletene. Predstavljena je trenutna situacija na tem področju in ukrepi, ki bi lahko in ki bodo izboljšali samo sliko pri takih zadevah. Problematika se dotika same prodaje nepremičnin, potrditev obveznosti v breme plače dolžnika s strani delodajalca, ko ta na to ne pristane, težave pri pridobivanju informacij o podatkih računov dolžnika s strani bank, težave pri prodaji nepremičnin in razlike, ki se tukaj kažejo na mednarodni ravni, počasnost sodnih postopkov in zasičenost z nalogami in izvršbami v sodnih postopkih regresnih terjatev.

2 PREDSTVAITEV ZAVAROVALNE DRUŽBE ADRIATIC SLOVENICA

Podan je kratek pregled in vpogled v preteklost AS in splošni podatki podjetja.

2.1 Pogled v preteklost

AS je slovenska zavarovalnica, ki je nastala z združitvijo dveh uglednih slovenskih zavarovalnic Adriatica in Slovenice. Pravno formalno je do združitve prišlo s pripojitvijo Slovenice, Zavarovalniške hiše d. d., Ljubljana k Adriatic zavarovalni družbi d. d., Koper. Adriatic je spremenil ime v Adriatic Slovenica Zavarovalna družba d. d.

Adriatic Zavarovalna družba d. d. je prva slovenska delniška družba, ki se je preoblikovala iz monopolnega zavarovalnega sistema ter leta 1991 vnesla na slovenski zavarovalni trg mnogovrstnost in konkurenco. V nekaj letih se je iz regijske razvil v vseslovensko zavarovalnico z 10 % tržnim deležem.

Adriatic je pričel poslovati s pestro ponudbo zavarovalniških produktov, vendar je razvoj novih zavarovanj vedno postavljal kot enega izmed osrednjih strateških ciljev. Ključnega pomena je bil razvoj in uvedba prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj, saj je bil Adriatic leta 1993 edina zavarovalnica, ki je poleg Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, trgu uspela ponuditi prostovoljna zdravstvena zavarovanja.

Slovenica, zavarovalniška hiša, d. d., Ljubljana pa ima svoje korenine v Croatia osiguranju, d. d., Zagreb, ki je bila ustanovljena že daljnega leta 1884 še v Avstro-Ogrski. Iz treh slovenskih filial Croatie v Ljubljani, Kopru in Novi Gorici je 1. 1. 1993, nastala nova zavarovalnica - Slovenica, zavarovalniška hiša, d.d. Ljubljana. V letu 1996 je prišlo v lastništvo Slovenice do spremembe. Od tedaj je Slovenica, zavarovalniška hiša, d. d., Ljubljana v celoti v lasti slovenskega kapitala. Leta 2005 se je z delitvijo na dva dela popolnoma specializirala za premoženjska zavarovanja

2.2 Splošni podatki

Pod splošne podatke so zapisani organi vodenja in upravljanja, lastniška struktura in organiziranost podjetja.

2.2.1 Organi vodenja in upravljanja

Organe vodenja in upravljanja sestavljata uprava in nadzorni svet.

Upravo sestavljajo:

- Gabrijel škof, ki je od 1. 10. 2007 tudi predsednik uprave in je pred tem opravljajal delo namestnika predsednika uprave in sicer od 1. 1. 2007 do 18. 2. 2007, v času od 1. 1. 2007 do 19. 2. 2007 pa je bil tudi član uprave,
- Milena Georgievski, ki je od 11. 2. 2008 namestnica predsednika uprave, ves čas pa je tudi članica uprave,
- Matija Šenk, ki je tudi namestnik predsednika uprave od 1. 1. 2007,
- Matej Cigoj, ki je član uprave od 1. 2. 2008 in
- Marko Rems, ki je ravno tako od 1. 2. 2008, član uprave.

Člani nadzornega sveta so:

- Janez Bojc, ki ima tudi funkcijo predsednika sveta;
- Matjaž Pavlin, ki je član sveta in Predstavnik zaposlenih;
- Mojca Burkelca, ki je Namestnica predsednika;
- Viljem Kopše, ki je član sveta in Predstavnik zaposlenih od 26. 9. 2007;
- Tanja Blatnik, ki je članica sveta in Predstavnica zaposlenih od 1. 10. 2007 ter
- člana sveta, Matjaž Gantar in Roman Androjna.

Tako kot vsaka moderno urejena združba ima tudi AS razčlenjene sektorje, ki so vitalnega pomena za dobro vodenje in delovanje same družbe.

Delavci s posebnimi pooblastili so tako: izvršni direktor za področje trženja, izvršni direktor za področje financ in računovodstva, izvršni direktor za področje premoženjskih zavarovanj, izvršni direktor za področje zdravstvenih zavarovanj, direktor financ, direktor računovodstva, direktor kadrovskih in splošnih zadev ter direktor informacijske tehnologije.

Vsaka poslovalnica ima svoj vodilni kader, natančneje – direktorje. Tako imajo svoje direktorje poslovalnica v Celju, Kopru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in Postojni.

2.2.2 Lastniška struktura

Zavarovalna družba Adriatic Slovenica d. d. je v celotni lasti (100 %) KD Holdinga d. d.

2.2.3 Organiziranost

AS načrtuje in izvaja svoje poslovne procese tako, da družbi zagotavljajo strateški razvoj in uspešno poslovanje, zavarovancem pa kar najbolj kakovostne zavarovalne storitve. Svojo poslovno filozofijo gradi na organizacijski kulturi, ki je prepoznavna v temeljnih načelih poslovanja, ki so kakovost, varnost in rast.

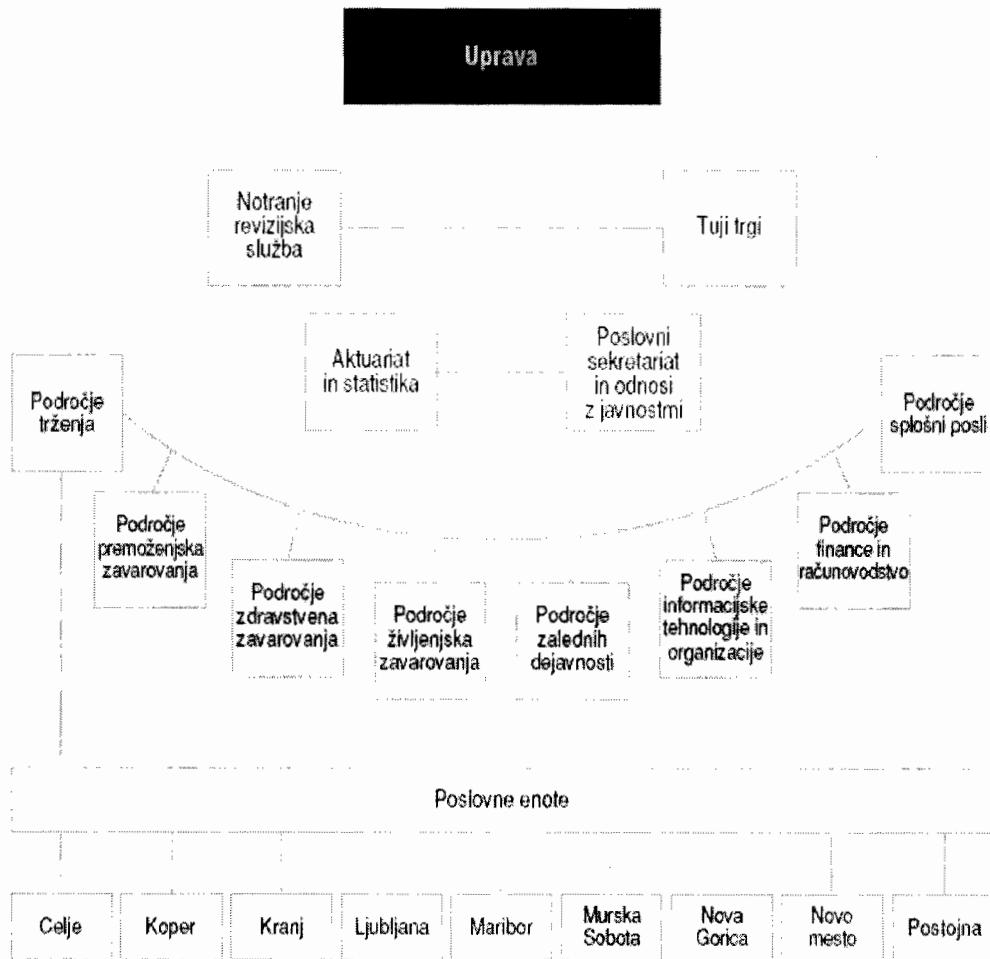
Družba ima široko razvejano lastno poslovno tržno mrežo v vseh slovenskih regijah, in sicer v devetih poslovnih enotah najvišjega nivoja, ki opravljajo vse zavarovalniške funkcije, locirane pa so v vseh največjih regijskih središčih: Celju, Kopru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in Postojni. Na poslovne enote se vežejo tudi tri predstavništva (v Domžalah, Idriji in Krškem) in 65 lastnih poslovalnic. Ob koncu leta 2005 je v okviru poslovnih enot in predstavništev zavarovanja tržilo 320 zavarovalnih zastopnikov, zaposlenih v Adriaticu Slovenici.

Poleg tega družba sodeluje s pogodbeno tržno mrežo na 96 sklepalnih mestih v zavarovalno zastopniških družbah in drugih sklepalnih mestih. Celoten sistem Adriatica Slovenice je imel konec leta 2005 skupaj 173 prodajnih mest, tako da je dostopnost zavarovalnih storitev po vsej Sloveniji izredno visoka.

Družba s postopnimi koraki vstopa na tuje trge in je 1. 4. 2005 odprla predstavništvo v Italiji. V postopku je pridobitev dovoljenj za registracijo podružnice. Zavarovalnica ima dovoljenje za neposredno opravljanje zavarovalnih poslov v vseh članicah EU, posluje že na trgih Češke in Madžarske.

Celoten poslovni sistem AS s sedežem v Kopru je voden iz centrale, kjer strokovne službe opravljajo zavarovalne in druge strokovne naloge za poslovne enote in družbo kot celoto. V družbi se organizira in nadzira 19 poslovnih procesov na najvišji ravni, ki so razdeljeni v upravljaljske, temeljne in podporne procese. Temeljni procesi prinašajo dodano vrednost in so usmerjeni v zadovoljevanje potreb zavarovancev, zato mednje uvrščajo usmerjanje in pospeševanje prodaje, sklepanje zavarovalnih pogodb, reševanje zavarovalnih primerov, razvijanje in prilagajanje zavarovalnih produktov ter upravljanje s finančnimi sredstvi – nalaganje sredstev in izterjava terjatev. Organizacijsko strukturo podjetja prikazuje slika 2.1.

Slika 2.1 Organizacijska struktura (organigram)

Vir.: Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d.

3 REGRESNE TERJATVE

V poglavju regresnih terjatev je obrazloženo, kaj so regresne terjatve, katere vrste regresnih terjatev poznamo, vrste in načini prisilne izterjave ter opis izvajanja regresnih terjatev.

3.1 Regresne terjatve in nastanek le teh

Vsakemu zavarovancu so ob sklenitvi zavarovanja predloženi splošni in posebni pogoji, ki obsegajo obveznosti in pravice zavarovalnice kot samega sklenitelja zavarovanja. Ob izgubi zavarovalne pravice na podlagi povzročene škode povzročitelja le te nastane regres. Regres je pravica zavarovalnice, da v določenih primerih od sklenitelja zavarovanja in odgovorne osebe zahteva povračilo izplačane zavarovalnine. To pomeni, da izplačilo škode botruje k nastanku regresne terjatve in se izvaja v primeru:

- oseb (regresnih zavezancev), ki so zakrivile škodo in zanjo odgovarjajo na podlagi določb odškodninskega prava;
- oseb (regresnih zavezancev), za katere je zavarovalnica poravnala škodo, pa niso bile zavarovane ali so zavarovalno kritje izgubile;
- oseb (regresnih zavezancev), za katere je zavarovalnica poravnala škodo na podlagi pogodbenih določb.

Regresna služba se mora pri izterjavi ravnati po zakonsko določenih možnostih in pri tem upoštevati osebno dostojanstvo dolžnika ter pri tem ne ogrožati njegovega življenjskega minimuma.

3.2 Vrste regresnih terjatev

Ponudba zavarovalnic obsega veliko paleto različnih vrst zavarovanj, za katere veljajo različni pogoji in obveznosti iz sklenjenega zavarovanja.

V zavarovalnicah poznajo več vrst in sledeče oblike oziroma vrste regresnih terjatev:

- regresna terjatev iz naslova avtomobilske odgovornosti;
- regresna terjatev iz naslova zavarovanja avtomobilskega kaska;
- regresna terjatev iz naslova kreditnega zavarovanja;
- regresna terjatev iz naslova vlomnega zavarovanja;
- regresna terjatev iz naslova zavarovanja transportnih rizikov;
- regresna terjatev iz naslova zavarovanja limitov na transakcijskih računih;
- regresna terjatev iz naslova zavarovanja terjatev iz pogodb o prodaji na obroke;
- regresna terjatev iz asistencije avtomobilskega in stanovanjskega zavarovanja.

V nadaljevanju so izpostavljene regresne terjatve iz naslova zavarovanja avtomobilske odgovornosti, ki v AS predstavljajo večino terjatev.

3.2.1 Regresne terjatve iz naslova avtomobilskega zavarovanja

Najpogostejše zavarovanje v svetu in tudi v Sloveniji je zavarovanje cestnih motornih vozil.

Zavarovanje pred odgovornostjo pomeni zavarovanje premoženja zavarovanca, da ne bi bilo uporabljeno za povrnitev škode tretji osebi zaradi dogodka oziroma ravnanja, za katerega zavarovanec po zakonu odškodninsko odgovarja (Ivanjko 1981, 257).

Obvezno zavarovanje v primeru avtomobilske odgovornosti, ki ga pri nas predpisuje celo država, mora skleniti vsak lastnik vozila. Lastnik motornega ali priklopnega vozila mora skleniti pogodbo o zavarovanju odgovornosti za škodo, ki jo z uporabo vozila povzroči tretjim osebam zaradi smrti, telesne poškodbe, prizadetega zdravja in uničenja ter poškodovanja stvari (15. člen ZOZP).

Zavarovalnica ima pravico do uveljavitve regresne pravice od povzročitelja in odgovorne osebe.

Zavarovanec in sozavarovane osebe izgubijo svoje pravice iz zavarovanja:

- če je voznik vozilo uporabljal v drugačen namen, kot je to določeno v zavarovalni pogodbi;
- če voznik ni imel veljavnega vozniškega dovoljenja tiste oziroma tistih kategorij, v katero spada vozilo, ki ga je vozil, razen če je vozilo vozil kandidat za voznika motornih vozil ali skupine vozil pri učenju vožnje, ob upoštevanju vseh predpisov, ki urejajo ta pouk;
- če je bilo vozniku odvzeto ali začasno odvzeto vozniško dovoljenje, oziroma se mu je izvrševala izrečena kazen ali varstveni ukrep prepovedi vožnje vozila določene vrste ali kategorije oziroma varnostni ukrep prepovedi uporabe tujega vozniškega dovoljenja na ozemlju Republike Slovenije, varnostni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja ali kazen prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja;
- če je voznik vozilo upravljal pod vplivom alkohola, mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi. Šteje se, da je voznik pod vplivom alkohola v naslednjih primerih;
- če ima zaradi uživanja alkoholnih pijač več kot 10,855 milimalov alkohola v litru krvi oziroma če ima v krvi več kot 0,5 promila alkohola, ali če se ne glede na količino alkohola v krvi ugotovi, da kaže znake alkoholiziranosti;
- če je alkotest pozitiven, voznik pa ne poskrbi, da bi bila s krvno analizo natančno ugotovljena stopnja njegove alkoholiziranosti, razen če odvzem krvi ogroža njegovo zdravje (npr. hemofilija);

- če se po nesreči izmakne preiskavi svoje alkoholiziranosti oziroma jo odkloni ali konzumira alkohol, tako da onemogoči ugotavljanje prisotnosti alkohola v krvi, oziroma stopnje alkoholiziranosti v trenutku nastanka prometne nesreče.
- šteje se, da je voznik pod vplivom mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi;
- če se s strokovnim pregledom ugotovi, da kaže znake motenj v vedenju, ki povzročajo nezanesljivo ravnanje v prometu zaradi uživanja mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi ali če po prometni nesreči uživa mamila, psihoaktivna zdravila ali druge psihoaktivne snovi ter tako onemogoči ugotavljanje prisotnosti navedenih snovi v organizmu v trenutku nastanka prometne nesreče;
- če se po prometni nesreči izmakne ali odkloni preiskavo oziroma možnost ugotavljanja prisotnosti mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi v njegovem organizmu;
- če je voznik škodo povzročil namenoma;
- če vozilo, ki ga je vozil voznik, ni bilo tehnično brezhibno;
- če je voznik po nesreči zapustil kraj dogodka, ne da bi posredoval svoje osebne podatke in podatke o zavarovanju.

V primeru, da se za zavarovanca ali sozavarovano osebo dokaže, da ni kriva pri nastanku škodnega dogodka in da nastanek škode ravno tako ne sovpa z alkoholiziranostjo ali uživanjem drugih škodljivih substanc, se izključi odgovornost slednjega oziroma slednje za nastanek škodnega dogodka in zavarovalnica ni upravičena do regresa. V primeru deljene odgovornosti, pa se odgovornost pripisuje tistemu delu, kjer je oškodovan oškodovanec.

Do regresa je zavarovalnica upravičena v primeru, ko so zavarovanci ali odgovorne osebe izgubile svoje pravice iz zavarovanja in tako posledično zavarovalnici pripada povračilo izplačil, skupaj z obrestmi in stroški, ki ne presega zneska, ki ga določa Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (12.000 €, skupaj z obrestmi in stroški, razen v primerih namerno povzročenih škod, kjer pa lahko zavarovalnica uveljavlja povračilo v celoti).

3.2.2 Regresne terjatve iz naslova zavarovanja kredita

Kreditni se ločijo glede na njihovo zavarovanje, in sicer na zavarovanje kreditov fizičnim osebam in zavarovanje kreditov pravnim osebam. V teh primerih največkrat kot posojilodajalec (pogodba med posojilodajalcem in zavarovalnico) nastopajo banke oziroma podobne kreditno odobravajoče ustanove.

Vrste zavarovanja kredita v primeru fizične osebe so:

- zavarovanje potrošniških kreditov;
- zavarovanje stanovanjskih kreditov;
- zavarovanje kreditov malemu gospodarstvu;
- zavarovanje limitov na transakcijskih računih;
- zavarovanje kreditov kmetom.

Ko zavarovanec utрпи škodo zaradi nezmožnosti izterjave dolga zaradi potresa, vulkanskega izbruha, orkana ipd., zavarovalnica ne krije škode, ker te ne vplivajo na dohodek kreditojemalca in s tem na njegovo plačilno sposobnost.

Če škoda nastane zaradi v celoti ali deloma neodplačnega najetega in v zavarovanje prijavljenega kredita, vendar s pogojem, da je sklenitelj odobril kredit v skladu z določili predmetne pogodbe in zakonskimi predpisi, veljavnimi na dan sklenitve o najetju kredita, se zavarovalnica zaveže, da bo le to plačala sklenitelju zavarovanja oziroma zavarovancu.

Za zavarovanje kreditov pravnim osebam ravno tako veljajo pogoji, zapisani v zavarovalni polici. Zavarovanje krije škodo, ki jo je zavarovanec utrpel zaradi nezmožnosti izterjave zavarovanega kredita oziroma nastopa zavarovalnega primera, ki nastopi, ko je:

- sklep sodišča o začetku stečajnega postopka zoper dolžnika pravnomočen;
- pravnomočen sklep o potrditvi prisilne poravnave;
- zoper dolžnika neuspešno končana prisilna izvršba na vseh možnih predmetih izvršbe;
- s soglasjem zavarovalnice dosežena sodna ali izvensodna poravnava.

Zaradi primerov kjer nemalokrat pride do zavarovalnega primera, zavarovalnica kreditojemalcu predloži pogoje, s katerimi se dodatno zaščiti pred zavarovanjem kredita ter preveri kreditno sposobnost kreditojemalca in med drugim zahteva:

- podpis menične izjave in bianco menice na zavarovalnici ali
- da mora zavarovalec najti kreditno sposobnega poroka ali
- sklenitev življenjske police za primer kreditojemalčeve smrti v korist zavarovalnice.

Zavarovalnica v skladu z zavarovalno pogodbo krije nastalo škodo v višini zneska, ki obsega neodplačani del revalorizirane glavnice kredita ter pripadajoče realne zapadle obresti največ za čas, ko je bil oziroma moral biti dokončan postopek opominjanja.

Ostali stroški zavarovalne premije so v breme kreditojemalca, in sicer ob odobritvi kredita zavarovalnici, s katerimi lahko zavarovalnica jamči za neodplačani znesek obveznosti kreditojemalca.

3.3 Regresnih terjatve in njihovo izvajanje

Opisani so vzpostavitev in izterjava regresnih terjatev, načini izterjave, ki se jih poslužuje zavarovalnica, postopek izvršbe in opravljanje poizvedb ter potek predaje spisa v sodni postopek.

3.3.1 Vzpostavitev in izterjava regresnih terjatev

V službi za reševanje zavarovalnih primerov je naloga pristojne osebe pisno opredeliti:

- pravni temelj za vzpostavitev regresne terjatve;
- višino regresne terjatve (glede na obstoj pravnega temelja);
- regresnega zavezanca (v nadaljnjem besedilu: dolžnik).

Služba reševanja zavarovalnih primerov preda škodni spis oziroma posamezne zahtevke, kjer je podan temelj za vzpostavitev regresnih terjatev, v nadaljnjo izterjavo oddelku regresnih terjatev oziroma referentu za izterjavo v svoji organizacijski enoti v roku osmih dni po plačilu odškodnine/zavarovalnine.

Referent za izterjavo z vpisom datuma na škodni spis ali zahtevek potrdi prejem le tega v izterjavo.

Terjatev je referent dolžan vzpostaviti v roku osmih dni od prejema škodnega spisa ali zahtevka oziroma v roku osmih dni od odkupa terjatve. Vzpostavitev terjatve predstavlja izvršitev naslednjih nalog:

- evidentiranje terjatve v regresnem registru;
- priprava in posredovanje naloga za knjiženje terjatve v računovodstvo družbe.

Zamudne obresti se ne obračunavajo v primeru, ko je terjatev poravnana mesec dni od plačila odškodnine oziroma zavarovalnine, v nasprotnem primeru pa te začnejo teči od prvega naslednjega dne po datumu plačila odškodnine oziroma zavarovalnine ali odkupa terjatev.

3.3.2 Izterjava

Predsodna izterjava poteka v treh postopkih, in sicer preko pisnega opominjanja, telefonske izterjave, po neuspelih dveh poizkusih pa na koncu sledi še obisk dolžnika na domu.

1. Pisno opominjanje

Ob vzpostavitvi terjatve oziroma v nadaljnjem roku osmih dni je dolžniku treba poslati regresni zahtevek s povratnico, ki vključuje tekstovni in številčni opis terjatve ter poziv dolžniku, da terjatev poravna v roku osmih dni od prejema zahtevka, oziroma da se do tega dne oglasi v zavarovalnici zaradi dogovora o načinu poravnave terjatve. Če izhaja regresna terjatev iz naslova delno plačane odškodnine/zavarovalnine ali da

obstajajo po istem temelju še odprti zahtevki, ki jih bo zavarovalnica plačala, je potrebno dolžnika o tem obvestiti v regresnem zahtevku in ga opozoriti, da se bo za morebitna dodatna plačila odškodnine/zavarovalnine povečal njegov dolg do zavarovalnice, ki ga bo ravno tako moral povrniti.

Ko se regresnega dolžnika pozove k plačilu terjatve in se ta ne odzove v osem dnevnom roku, se mu pošlje prvi opomin. Ta ima običajno vljudnostno vsebino, saj se z njim prosi dolžnika, naj znesek dolga poravnava v najkrajšem času. V drugem opominu se stopnjuje ostrina besedila in se opozori dolžnika, v kolikor svoje obveznosti ne bo poravnal takoj, se bo prisiljeni dolg izterjal preko sodišča, kar bo stroške samo še povečalo. Dolžnika se tudi opozori na plačilo zakonskih zamudnih obresti, v kolikor dolga ne bo poravnal oziroma sklenil pogodbo o obročnem odplačevanju terjatve.

V kolikor nastopijo okoliščine, ki nedvomno kažejo na dejstvo, da dolžnik ne bo poravnal svojih obveznosti, se opominjanje ustavi. Seveda pa se doseže večji učinek opominjanja tako, da se pisne opomine podkrepi s telefonskimi klici dolžnikov.

Če se dolžnik v roku, določenem v zahtevku, ne odzove, se mu naslednji delovni dan po njegovem izteku pošlje opomin s povratnico in pozivom, da v roku osmih dni od njegovega prejema poravnava terjatev z opozorilom, da se bo pričela sodna izterjava.

Če dolžnik ne sprejme nobene pisemske pošiljke, se izvede osebna vročitev preko pooblaščenih družb.

V kolikor se dolžnik ne oglasi v roku osmih dni od dneva prejema opomina ali osebna vročitev ni uspešno izvedena, se prične s postopki telefonske izterjave in terenskimi obiski dolžnika, vse s ciljem doseganja prepoznave dolga, poizvedb oziroma sklenitve pisnega sporazuma ali plačila terjatve.

Postopki poizvedb obsegajo načine, s katerimi se zagotovi preverjanje in obvezna pridobitev osnovnih podatkov o dolžniku, kot so točen naslov, stalno ali začasno prebivališče dolžnika, EMŠO, davčna številka, zakonski stan, premoženje zakonca, spremembe priimkov in imen, telefonske številke, zaposlitev, točen naslov delodajalca, lastništvo premičnin in nepremičnin, naziv bank, kjer ima dolžnik odprte račune in drugi podatki. Podatke pridobi referent ob sodelovanju notranjih in zunanjih sodelavcev. Ti podatki predstavljajo osnovo dokumentacije, potrebne za sprožitev sodnih postopkov.

V kolikor referent za izterjavo podatkov o dolžniku ne more pridobiti zaradi zakonskih omejitev, se posvetuje s pravno službo ali s pravnikom poslovne enote.

Naslednji delovni dan se po pridobitvi vseh potrebnih podatkov in dokazil dokumentacija, vezana na terjatev (v nadaljnjem besedilu: spis), s pisnim obvestilom preda v pravno službo, da se sprožijo ustrezni sodni postopki.

Pravna služba, pravnik poslovne enote ali odvetnik mora po vzpostavitvi sodnih postopkov spis vrniti referentu za izterjavo, ki mu ga je posredoval.

Referent je dolžan vršiti izterjavo in zabeležiti vse dogodke v spisu, za vse terjatve, za katere je zadolžen, ne glede na to, ali je sprožena sodna izterjava terjatve.

Vsak pogovor z dolžnikom, tako telefonski kot osebni, se mora pisno zabeležiti in odložiti v obravnavani spis, prav tako tudi pisna korespondenca. Stanje terjatev v spisih se z računovodskim stanjem usklajuje najmanj enkrat letno.

2. Telefonska izterjava

Da bo izterjava dolgov učinkovita, je izrednega pomena, da so opomini in dopisi dolžnikom podkrepjeni s telefonskimi klici, zato bi lahko telefonsko izterjavo imenovali tudi telefonska podpora izterjave dolga (Prek in Rems 1999, 63-68).

Za referente, ki izterjujejo po telefonu je pomembno:

- da poznajo dolžnika, da imajo podrobne informacije o višini vseh zapadlih neplačanih terjatev, datumu njihove zapadlosti, da poznajo vsebino dopisov in opominov, ki so že bili poslani dolžniku, saj to vpliva tudi na telefonski nastop, da si pripravijo scenarije za možne pogovore ter da si pripravijo odgovore na najpogostejše ugovore:
- da so pripravljeni na negativne odzive dolžnikov in da znajo nanje pravilno reagirati;
- da pričnejo z izterjavo zgodaj zjutraj;
- da imajo potrpljenje, saj je potrebno pogosto dolžnike klicati večkrat;
- da so iznajdljivi, saj je potrebno včasih uporabiti številne zvijače, da lahko govoriš z dolžnikom ter
- da imajo motivacijo, strategijo in močno voljo.

Vsakdo, ki izvaja telefonsko izterjavo, si mora beležiti osnovne podatke o vseh telefonskih pogovorih in zaključke pogovorov. Med samim telefonskim pogovorom si je potrebno zapisati poleg imena in priimka osebe, s katero je bil opravljan pogovor ali ji je bilo puščeno sporočilo, vse podrobnosti, pripombe, obljube dolžnika, kar predstavlja osnovo za morebitne prihodnje pogovore z dolžniki (Prek in Rems 1999, 63-68).

3. Obisk dolžnika na domu

Kadar se dolžnik ne odziva na pisna opominjanja in ko z njim ni mogoče doseči telefonskega kontakta, je potrebno dolžnika obiskati na domu ter poiskati način, kako poravnati dolg. Izkušnje kažejo, da je tovrsten način pozitiven za zavarovalnico, kajti ko se dolžnika osebno sooči z dejstvi, ponavadi postane dolžnikov pristop resnejši in tudi končni efekt produktivnejši.

3.3.3 Predaja spisa v sodni postopek

Predaja spisa in dokumentacije v pravno službo poslovne enote, ki vloži tožbo pri pristojnem sodišču, se zgodi, ko se dolžnik ne odzove na regresni zahtevek, ne na opomin in opomin pred tožbo, oziroma ko se z dolžnikom ni moč dogovoriti o skupni točki pri iskanju rešitve nastale situacije.

Če se z dolžnikom ni moč dogovoriti o plačilu regresne terjatve, je potrebno pričeti s pravnimi sodnimi postopki, še posebej kadar preti nevarnost zastaranja, ki v primeru avtomobilskih regresov trajajo tri leta in pri obveznih avtomobilskih zavarovanjih (AO) začnejo teči prvi dan po dnevju, ko je pridobljena pravica do izterjave dolžnikovih obveznosti v zvezi z regresom. V primeru kasko zavarovanja pa rok prične teči prvi dan po dnevju, ko sta znana obseg in višina škode. Končni realizaciji same sodbe sledi štirinajstdnevni rok (od same izdaje sodbe), v katerem imata tožeča in tožena stranka možnost pritožbe in v tem primeru o zadevi odloča višje sodišče, ki pa v končni fazi predstavlja pravnomočnost, na katero se ni več možno pritožiti.

3.3.4 Opravljanje poizvedb

V primeru, ko se dolžnik tudi po izvršeni sodbi ne odloči poravnati glavnice in sodnih stroškov z zamudnimi obrestmi, sledi definiranje obsega dolžnikovega premoženjskega stanja, katerega pravna osnova je pravnomočna sodba, ki je hkrati tudi izvršilni naslov.

Poizvedbe se vršijo v naslednjih ustanovah:

- Geodetska uprava Republike Slovenije (poizvedbe o lastništvu nepremičnin);
- Davčna uprava Republike Slovenije (poizvedbe o dolžnikovi davčni številki);
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (poizvedbe o dolžnikovi zaposlitvi);
- Banka Slovenije (poizvedbe o dolžnikovih transakcijskih računih);
- Upravna enota (poizvedba o lastništvu motornih vozil in pridobitev EMŠO);
- Zemljiška knjiga (izstavitev posestnih listov);
- Klirinško depotna družba (poizvedbe o lastništvu vrednostnih papirjev).

3.3.5 Postopek izterjave regresnih terjatev

Postopek izterjave regresnih terjatev (v nadaljevanju izvršba) poteka na sledeč način:

- pridobitev vseh potrebnih podatkov;
- vloga predloga za izvršbo na izvršilni oddelek pristojnega sodišča;
- če dolžnik nima uradno nobenega premoženja, je postopek potrebno ponoviti čez eno leto.

Postavke, ki jih vsebuje predlog za izvršbo so:

- naslov pristojnega okrajnega oziroma okrožnega sodišča, imenovanje tožeče stranke in njegovega pooblaščenca (pravnik poslovne enote) ter imenovanje tožene stranke (dolžnik);
- navedba vrednosti glavnice, ki jo terjamo, s pripadki (pravdni in izvršilni stroški);
- višina takse za predlog in sklep o izvršbi, ki smo jo plačali glede na višino glavnice, ter v koliko izvodih smo izdali predlog za izvršbo;
- znesek, ki določa, koliko je tožena stranka dolžna po sodbi plačati tožeči stranki;
- opis, na kaj se predlaga izvršba (plača, transakcijski račun, nepremičnina, motorna vozila, vrednostni papirji in premoženje, ki je sredstvo premožninske izvršbe);
- priglasitev stroškov izvršbe, ki nastanejo s poizvedbami in plačili izvršiteljem.

Najuspešnejše so izvršbe na transakcijski račun in plačo, najmanj pa so uspešne premožninske izvršbe, katera zadnja leta bistveno omejujejo, saj se plačujejo visoki zneski za izvršitelje, pravega učinka pa ni.

3.4 Vrste in načini prisilne izterjave

Izvršba na dolžnikovo plačo in druge stalne denarne prejemke je način izvršbe, ko s sklepom o izvršbi na plačo sodišče zarubi določen del plače in naloži delodajalcu, da mora po pravnomočnosti takega sklepa plačati oziroma plačevati upniku denarni znesek ali denarne zneske (pokojnina, nadomestilo plače, prejemek iz naslova začasne brezposelnosti itd.), za katere je dovolilo izvršbo.

Dolžnikovemu delodajalcu je poslan sklep o izvršbi, ki je sestavljen iz glavnice, obresti in stroškov, delodajalec pa je dolžan ravnati po sklepu o izvršbi in natančno izračunati višino terjatve ter jo prenesti upniku.

Izvršba na premožninske je način izvršbe, ko rubež s cenitvijo premožnin ter posledično s prodajo le teh poplača upnika iz zneska, dobljenega s prodajo.

Pred postopkom rubljenja je dolžniku vročen sklep o izvršbi, če mu ta še ni bil vročen, kjer je naveden znesek plačila skupaj z obrestmi in stroški.

Pri samem postopku se lahko zarubijo stvari, ki jih ima v posesti dolžnik, dolžnikove stvari, ki jih ima v posesti upnik, dolžnikove stvari, ki jih ima v posesti kdo tretji, vendar se smejo zarubiti le s privolitvijo slednjega. Kadar tretji ne privoli v rubež, lahko upnik predlaga, da sodišče nanj prenese dolžnikovo pravico na izročitev stvari.

Izvršitelj sme zarubiti toliko stvari, kolikor je potrebno za poplačilo upnikove terjatve in izvršilnih stroškov. Predvsem se zarubijo stvari, glede katerih ni pripomb o

obstoju kakšne pravice, stvari, ki se dajo najlažje unovčiti pri tem pa je treba upoštevati izjave strank in drugih oseb. Na predlog dolžnika lahko sodišče pozneje dovoli izvršbo na drug predmet, če obstaja precejšnje nesorazmerje med vrednostjo zarubljenega predmeta in višino terjatve. Rubež gotovine je mogoče opraviti večkrat (več rubežev), vendar le v primeru, da je tako določilo sodišče v sklepu o izvršbi – predlog mora vložiti upnik. Če izvršitelj pri rubežu ne najde stvari, ki so lahko predmet izvršbe ali ne zadoščajo za poplačilo terjatve, seznanj s tem upnika in ga opozori, da lahko v roku enega leta predlaga izvršitelju opravo ponovnega rubeža. Če tudi po izteku roka rubež ni uspešen, izvršitelj preneha z opravljanjem rubežev.

Izvršba na nepremičnine je način izvršbe, ki se na nepremičnine opravi v štirih izvršilnih dejanjih:

- zaznamba sklepa o izvršbi v zemljiški knjigi;
- ugotovitev vrednosti nepremičnine (z izvedencem);
- prodaja nepremičnine (na ustni javni dražbi ali z neposredno pogodbo);
- poplačilo upnikov (po opravljenem razdelitvenem naroku).

Predlogu za izvršbo na nepremičnino mora upnik priložiti izpisek iz zemljiške knjige kot dokaz, da je nepremičnina vpisana kot dolžnikova lastnina. Če je lastninska pravica na nepremičnini vpisana v zemljiški knjigi na nekoga drugega, mora upnik priložiti listino, ki je primerna za vpis dolžnikove lastninske pravice.

Vrednost nepremičnine ugotovi sodišče na podlagi cenitve izvedencev po tržni ceni na dan cenitve. Cenilni zapisnik po sklepu sodišča sestavi sodni cenilec. Težave, ki se pojavljajo v praksi, so v tem, da vse nepremičnine še vedno niso vpisane v zemljiško knjigo. Dokaz, da je nepremičnina vpisana kot dolžnikova lastnina, pa je le izpisek iz zemljiške knjige.

Prav tako se pojavljajo težave, ko dolžnik ni lastnik nepremičnine v celoti, kar pomeni, da izvršilni stroški, ki nastanejo z ogledom nepremičnine sodnega cenilca, znašajo v povprečju 500 € in v začetni fazi bremenijo upnika. V praksi to pomeni, da je upnik v dilemi, ali se naj opravi zaznambo sklepa o izvršbi v zemljiški knjigi in ali se naj ugotavlja tudi vrednost nepremičnine. V vseh tovrstnih primerih se je namreč do sedaj izkazalo, da so takšne dražbe neuspešne in so zaradi tega tudi nesmiselne, saj povzročijo le ogromno stroškov, pri tem pa so brez pravega učinka.

4 RAČUNOVODSKO SPREMLJANJE REGRESNIH TERJATEV

V pisnem obvestilu dolžniku in pri začetnih pogovorih z dolžnikom je potrebno skušati doseči pisno pripoznavo dolga do dokončnega poplačila in vztrajati, da dolžnik poravna terjatev takoj in v celoti, kar pomeni, da mora poravnati glavnico terjatve, morebitne nastale stroške in zapadle natečene zakonske zamudne obresti.

V skladu z Zakonom o zavarovalništvu in podzakonskimi akti se regresne terjatve v knjigovodstvu vodijo ločeno kot uveljavljene in neveljavljene regresne terjatve.

Za regresne terjatve, ki izvirajo iz kreditnih zavarovanj velja, da se vse takoj evidentirajo kot uveljavljene regresne terjatve. Za vse ostale regresne terjatve Zakon o zavarovalništvu, s podzakonskimi akti opredeljuje, da neveljavljena regresna terjatev pridobi status uveljavljene regresne terjatve ob izpolnitvi naslednjih pogojev:

- pridobitvi pravnomočne sodne izvršbe;
- ali sklenitvi pisnega sporazuma z dolžnikom;
- ali s pričetkom odplačevanja s strani dolžnika.

Referent je zadolžen za izdelavo in posredovanje naloga za prenos oziroma za evidentiranje regresne terjatve iz neveljavljene med uveljavljene v računovodstvo – poslovne knjige družbe v roku osmih dni od izpolnitve zgoraj navedenih pogojev.

Vse regresne terjatve kjer dolžnik poleg glavnice dolguje tudi obresti in stroške ter se dolžnik in upnik nista pisno dogovorila o drugačnem pokrivanju (vračanju) medsebojnih terjatev in obveznosti, se uporabi zakonski način evidentiranja v poslovne knjige (v nadaljnjem besedilu: pokrivanje) regresnih terjatev, in sicer se z vsakim posameznim plačilom regresne terjatve pokrivajo po sledečem vrstnem redu:

- najprej se pokrivajo vsi do tedaj nastali stroški, vezani na obravnavano regresno terjatev;
- nato se pokrivajo vse do dneva plačila nastale (dogovorjene ali zakonite zamudne) obresti, vezane na obravnavano regresno terjatev;
- nato glavnica obravnavane regresne terjatve.

Glede na to, da mora biti glavnica regresne terjatve ob prejemu plačila že evidentirana v računovodskih postavkah družbe, je potrebno ob vsakem prejemu plačila in pokrivanju nastalih stroškov ter doplačila nateklih obresti v računovodstvo družbe posredovati ustrezni nalog za knjiženje dodatne regresne terjatve.

Po prejemu obvestila o prejemu prilivu referent oddelka za reševanje mednarodnih zavarovalnih primerov ugotovi ali je bil regresni zahtevek v celoti poplačan in posreduje v službo računovodstva informacijo o razdelitvi priliva po posameznih postavkah (odvetniški stroški, obresti, glavnica).

V kolikor se presodi, da terjatev ne bo plačana takoj in v celoti, se pričnejo pogovori o različnih možnih načinih plačila terjatev v skladu s pravilnikom o načinu, pogojih in postopkih izterjave regresnih terjatev in terjatev na osnovi odkupov terjatev.

Za plačila po pogojih in na način, ki je predviden s tem pravilnikom, dolžniku ni potrebno dostaviti dokazil o finančnem, premoženjskem ali zdravstvenem stanju, ki so navedena v 18. členu tega pravilnika.

Računovodski prikaz evidentiranja terjatev - hipotetični primer

1. Plačilo odškodnine zavarovancu za nastalo škodo. Izvede se vknjižba v breme na konto 220 (obveznost do zavarovalcev in zavarovancev za zneske odškodnin v državi), in sicer 1000 denarnih enot, sočasno pa se izvede vknjižba v dobro na konto 1123 (denarna sredstva na posebnih računih kritih skladov za druge vrste zavarovanj, za katere je potrebno oblikovati matematične rezervacij), prav tako v višini 1000 denarnih enot.

	220				1123	
(2) 1000	1000	(1)			1000	

2. Po plačilu je potrebno sočasno knjižiti ta znesek kot obveznost, in sicer ko referent odda nalog za prenos evidentirane regresne terjatve v računovodstvo za preknjiženje računovodske obveznosti v breme na konto 400 (obračunane kosmate odškodnine oziroma zavarovalnine) ter v dobro na konto 220 (obveznost do zavarovalcev in zavarovancev za zneske odškodnin v državi).
3. Vzpostavitev neuveljavljene regresne terjatve: knjiži se 1000 denarnih enot v breme na konto 120 (terjatve do zavarovalcev v državi) ter v dobro na konto 760 (prihodki od storitev za opravljene druge zavarovalne posle).
4. Prehod neuveljavljene regresne terjatve v uveljavljeno regresno terjatev: pri prehodu je potrebno knjižiti znesek v breme na konto 150 (uveljavljene regresne terjatve) ter v dobro na konto 120 (terjatve do zavarovalcev v državi).

120	
(1) 1000	1000 (3)

150	
(3) 1000	500
(4) 150	
	200

5. Prejeto je delno nakazilo v vrednosti 500 denarnih enot; terjatev je delno izterjana. Potrebno je le še ugotoviti, koliko znašajo stroški, vezani na obravnavano regresno terjatev, natekle obresti (dogovorjene ali zakonite zamudne) vezane na obravnavano regresno terjatev, ter nato še glavnica obravnavane regresne terjatve. Iz naloga za prenos regresnih terjatev je razvidno, da je nastalo:

- 150 denarnih enot stroškov;
- 200 denarnih enot obresti;
- računovodstvo mora knjižiti znesek stroškov v breme na konto 150 (uveljavljene regresne terjatve) ter v dobro na konto 769 (prihodki od drugih storitev). Prav tako pa ja potrebno istočasno knjižiti znesek obresti, in sicer v breme na konto 150 (uveljavljene regresne terjatve) ter v dobro na konto 770 (prihodki od obresti).

	769
150 (4)	

	770
200 (4)	

6. Konec leta se ugotovi, da regresna terjatev ne bo poplačana v celoti, zato je potrebno terjatev oslabiti. To se izvede tako, da se preostali znesek, v navedenem primeru 850 denarnih enot, knjiži v breme na konto 721 (prevrednotovalni poslovni odhodki neopredmetenih dolgoročnih sredstev in

opredmetenih osnovnih sredstev) ter v dobro na konto 159 (popravek vrednosti drugih kratkoročnih terjatev iz zavarovalnih poslov zaradi oslabitve).

	159		721	
850	(5)	(5)	850	

7. Če po zaključku rednega obračunskega obdobja za tekoče leto sledijo ponovna plačila (npr.: po 100) za poplačilo regresnih terjatev, se ti zneski knjižijo v breme na konto 159 (popravek vrednosti drugih kratkoročnih terjatev iz zavarovalnih poslov zaradi oslabitve) ter v dobro na konto 768 prevrednotovalni poslovni prihodki), sočasno pa poteka knjižba v dobro na konto 150 (uveljavljene regresne terjatve) ter v breme na kotno 1123 (denarna sredstva na posebnih računih kritih skladov za druge vrste zavarovanj, za katere je potrebno oblikovati matematične rezervacij) ter tako vse do konca poplačila celotne regresne terjatve.

159	150
100	100

	769
	100

	1123
	100

8. Če se ugotovi, da terjatve ne bo možno poplačati (smrt dolžnika, nelikvidnost, ipd.), se knjiži terjatev v breme na konto 159 ter v dobro na konto 150 in se tako lahko zapre terjatev.

159	150
850	850

5 PROBLEMATIKA V POSTOPKU IZTERJAVE REGRESNIH TERJATEV

Najučinkovitejše in zato tudi najpogostejše sredstvo izvršbe je izvršba na dolžnikova denarna sredstva, ki jih ima pri organizaciji za plačilni promet – banki. Poizvedovanje je do 9. 11. 2005 potekalo tako, da je upnik poslal kopijo izvršilnega naslova Banki Slovenije in zaprosil za podatek, v kateri banki ali hranilnici ima dolžnik odprt transakcijski račun in številko tega računa.

Z dnem 9. 11. 2005 pa je odločba Ustavnega sodišča razveljavila prvi in drugi odstavek 29. člena Zakona o plačilnem prometu, kar je pomenilo, da Banka Slovenije ni več smela zbirati in ne posredovati podatkov o transakcijskih računih fizičnih oseb, ki niso zasebniki, ker z zakonom o plačilnem prometu ni bilo natančno določeno, zakaj se ti podatki zbirajo in čemu so namenjeni. Za upnike je to pomenilo povišanje stroškov in povečanje administrativnega dela, saj imamo v Sloveniji približno 30 različnih bank in hranilnic.

Kasneje je s spremembo Zakona o plačilnem prometu 2006 Banka Slovenije ponovno vzpostavila register transakcijskih računov za fizične osebe, kar je vnovič dalo možnost blokade dolžnikovega transakcijskega računa in posledično pomenilo nezmožnost dvigovanja gotovine na bankomatih. Zaradi tega ukrepa se z dolžniki hitreje sklepajo dogovori o odplačilu dolga.

Drugo najučinkovitejše sredstvo izvršbe je rubež na dolžnikovo plačo. Delodajalec je dolžan po pravnomočnosti sklepa o izvršbi plačevati upniku denarni znesek oziroma denarne zneske, za katere je sodišče dovolilo izvršbo.

Problemi nastanejo, ko so dolžniki tisti, ki imajo minimalno zakonsko določeno plačo, ali pa si kot samostojni podjetniki takšno izplačujejo ali pa dodatne prihodke prejemajo na način, da se izognejo plačilu davkov. V tem primeru ni moč rubiti.

Težava nastane tudi, ko dolžnik privoli v obveznost v breme svoje plače in jo mora potrditi še delodajalec, ta pa je ne odobri. Vzrok se lahko išče v dodatnem delu in stroških, ki so posledica upravne izplačilne prepovedi. Delodajalec mora namreč vsak mesec izplačevati upniku določene zneske, kar pa je povezano z dodatnimi stroški in porabljenim časom.

Iz tega sledi:

- če delodajalec ne gre na roko pri prostovoljnem izplačilu dela plače, ga delavec k temu ne more prisiliti. Lahko se le dogovorita, da bo delodajalec mesečno izplačeval določene zneske upniku pod pogojem, da bo delavec (v breme svoje plače) poravnal tudi stroške, ki s tem nastanejo;
- če delavec – dolžnik upniku ne bo predložil od delodajalca potrdila za prepoved izplačila dela plače, se bo moral upnik odločiti, ali bo do nastanka terjatve sploh prišlo. Zato je situacija še bolj zapletena, ko je terjatev upniku že

nastala, delodajalec pa noče naknadno potrditi delavčeve prepovedi izplačila dela plače.

Ena glavnih problematik, ki nastajajo pri postopku izterjave, je tudi prodaja nepremičnin.

Problematika, ki nastane pri prodaji nepremičnin, je takrat, ko nepremičnino v izvršilnem postopku za ceno, nižjo od ugotovljene vrednosti te nepremičnine, kupi upnik ali z njim povezana oseba in terjatev tega upnika iz zneska, dobljenega s prodajo, ni v celoti poplačana.

Ustavno sodišče je 18. 11. 2004 izdalo odločbo US RS, št. U-1-93/03 (Ur. list RS, št.132/4), s katero je ugotovilo, da sta drugi odstavek 188. člena in drugi odstavek 194. člena ZIZ (Ur. list. RS, št. 51/98, 75/2, 16/4 in 40/4 – UPB, ZIZ) v neskladju z ustavo. Zakonodajalec mora ugotovljeno neskladje odpraviti v roku šestih mesecev od objave odločbe v Uradnem listu RS.

To po mnenju ustavnega sodišča pomeni bistven in nesorazmeren poseg v dolžnikovo lastninsko pravico iz 33. člena ustave, kolikor omogočata prodajo nepremičnine v izvršilnem postopku upniku po ceni nižji od ugotovljene vrednosti nepremičnine tudi takrat, kadar znesek, dobljen s prodajo nepremičnine, ne zadošča za poplačilo upnikove terjatve.

Na tem področju se namreč zakoni precej spreminjajo in stalno dopolnjujejo. Tak primer je iz leta 1930, ko je bilo po prvem zakonu možno nepremičnino prodati za polovico njene ugotovljene vrednosti (119. člen), po zakonu iz leta 1978 pa za dve tretjini ugotovljene vrednosti (163. člen).

Ravno tako se razlike pojavljajo med zakoni v različnih državah, npr. v Avstriji je z veljavnim avstrijskim izvršilnim postopkom dopustno nepremičnino prodati za polovico njene ocenjene vrednosti že na prvi licitaciji, na Hrvaškem pa se na enak način nepremičnina lahko proda pod njeno ocenjeno vrednostjo, vendar ne za manj kot tri četrtine njene vrednosti.

Naslednja problematika pri postopku izterjave so sodišča, ki so večinoma zasičena z nalogi in izvršbami, ter iz nje izhaja tudi problematika sodišč - veliki zaostanki in daljše čakalne dobe na sodiščih. Ob izdajah izvršb tako največkrat prihaja do zamud, vse pa je odvisno od sodišča. Sodišča v večjih krajih so navadno bolj obremenjena, zato so zaostanki precej večji od sodišč v manjših krajih. Nekateri primeri so lahko na čakalni dobi tudi po leto dni in več, kar pa v končni fazi predstavlja problem tako za upnika, še najbolj pa za dolžnika. Daljši kot je postopek, manj relevantni so podatki, predvsem pa so tukaj še zamudne obresti, ki jih je na koncu primoran plačati dolžnik.

Država se sicer stalno ukvarja z dopolnitvijo zakonov, ki bi izboljšale zgoraj omenjeni problem; lep primer je sprejetje zakona, katerega namen je pospešiti sodne postopke v primeru, ko se bo stranka pritožila, da trajanje reševanja njene zadeve na

sodišču pomeni kršitev pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja ter ji zagotoviti pravično zadoščenje v primeru ugotovljene kršitve.

6 SKLEP

Beseda zavarovanje ali omemba zavarovalniških storitev nas skoraj silita na asociacijo besedne zveze škoda in kdo je oškodovan. Skorajda ne moremo mimo dejstva, da ne bi pomislili, komu in na kak način je škoda povzročena ter komu in od koga bo povrnjena. Iz zadnjega sledi, da je veliko življenjskih primerov, kjer zavarovalnice terjajo povračilo škode, bodisi na tuj bodisi na svoj račun.

Kakorkoli pa že nanese, vedno je posrednik zavarovalnica. Tudi načinov izvajanja izterjave škode, torej regresne terjatve, je kar nekaj, zato menim, da bi morali biti ljudje ob morebitnem srečevanju z dotičnimi ustanovami strpnejši, saj so zadeve, ki jih rešujejo, velikokrat zelo zapletene. S tem ne trdim, da so zavarovalniške družbe tiste, ki vedno olajšajo delo in so na vrhu hierarhične lestvice poštenosti in hitrosti dela, ko nekaj ne gre v njihov prid. Celo nasprotno.

Lahko pa zatrdim, da je prav gotovo veliko takšnih zaposlenih in tistih, ki vodijo in urejajo pravilnike, ki se mnogokrat in dobro odločajo o smiselnosti uvajanja določenih novosti in izboljšav. Kar je namreč hitreje urejeno za zavarovalnico, je (vsaj moralo bi biti) hitreje urejeno za zavarovanca, torej oškodovanca. In to je dobro.

Prav zaradi tega sem v diplomsko delo vključila tudi delo sodišč, saj gre največ kritik ravno na njihov račun, torej na počasno delo našega pravnega sistema. Stanje na tem področju se počasi, a vidno izboljšuje, zato menim, da ni vse zaman in da sistem ni odpovedal. V pripravi je tudi nov Zakon o izvršbi in zavarovanju, ki med drugim znižuje tarife izvršiteljem, ki pa so večinoma že tako ali tako izgubili zaupanje do upnikov. Mnogo bi se še dalo urediti na tem področju. Tukaj je velik in širok spekter "pomagačev", ki bi lahko kaj dodali k boljšemu poteku urejanja; s tem seveda mislim na regresne terjatve. Pri sami izvedbi je hitrost sodišča večna rak rana, zato bi lahko uredili manj zapleteno birokracijo, ki v nekaterih sklepih narekuje že skoraj smešno preverjanje in dlakocepljenje, medtem ko bi se lahko osredotočala na pomembnost in namembnost podatkov glede na prioriteto fazo, v kateri se nahaja določen postopek. Nikakor pa tukaj ne gre izpustiti finančnih ustanov, predvsem bank, ki spreminjajo svoje pogoje, pri tem pa tudi postopke, ki zagrenijo nas, nič hudega sluteče uporabnike.

Poleg vsega naštetega je zelo pomembno, kako dobro je dolžnik obveščen o sami regresni terjatvi in kako najhitreje in najlažje zavarovalnica stopi v dogovor z njim, z namenom, da se regresna terjatev kar najhitreje razreši.

Zelo pomembne so tudi informacije o regresnih dolžnikih oziroma razpolaganje z informacijami nasploh. Ravno zato bi bilo potrebno uvesti spremljanje prebivalstva, ki bi bilo centralno urejeno. Potrebno je namreč veliko dela, da se pridobijo informacije o določenem dolžniku, opaziti je veliko sprememb bivališč in preseljevanja, ki pa ponovno otežujejo delo tistemu, ki spremlja in ureja določeno regresno terjatev. Mnogo dolžnikov se celo namerno in zelo spretno izogiba plačilom, trenutni sistem pa jim

dopušča to možnost, tako da lahko znotraj tega spreminjajo račune in banke, vršijo spremembe naslovov prihodkov ipd. Dobro bi bilo imeti baze podatkov, ki bi bile kompatibilne z bazami bank, ki so tudi sestavni člen verige pri realizaciji regresnih terjatev. Zaenkrat se zavarovalnice še vedno veliko poslužujejo starega načina pridobitve informacij, ki ga predstavljajo, na primer dolžnikovi sosedge, znanci, ljudje, ki dolžnika poznajo. Tukaj se pridobijo informacije o premoženjskem stanju ali spremembah naslova bivanja.

Stanje na tem področju se počasi, a vidno izboljšuje, zato menim, da sam sistem delovanja napreduje. V pripravi je tudi nov Zakon o izvršbi in zavarovanju, ki med drugim znižuje tarife izvršiteljem, ki pa so žal v precejšnji meri že izgubili zaupanje do upnikov.

Da je moč kaj narediti bolje, velja vedno in povsod. Razen, če ne bi govorili o idejnem modelu zavarovalnice "perpetuum mobile", ki bi dejansko bila vsemogočna in bi vsi zavarovanci bili oskrbljeni v idealnem času in s popolnim pristopom. A takega modela še zlepa ne bo. Žal.

LITERATURA

Ivanjko, Šime. 1981. *Zavarovanje pred odgovornostjo*. Ljubljana: Univerzum
Melavc, Dane in Franko Milost. 2004. *Računovodstvo*. Koper: Fakulteta za management
Prek, Miro in Matjaž Rems. 1999. *Učinkovita izterjava dolgov*. Ljubljana: Primath

VIRI

Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d. 2008. [Http://www.adriatic-slovenica.si/](http://www.adriatic-slovenica.si/)
(november 2008).
Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d. 2008a. *Pravilnik o načinu, pogojih in postopkih izterjave regresnih terjatev in terjatev na osnovi odkupov terjatev*. Interno gradivo, Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d.
Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d. 2008b. *Letno poročilo Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d. za leto 2007*. Poslovni dokumenti, Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d.
Uradni list RS. 2008. *Kontni okvir za zavarovalnice*. [Http://www.uradni-list.si/1/content?id=76879](http://www.uradni-list.si/1/content?id=76879) (november 2008).
Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ). *Uradni list RS*, št. 51/98, 75/2, 16/4, 40/4 – odl. US, 132/4.
Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP). *Uradni list RS*, št. 30/2006.

